

Ekonomisk statistik och analys/
Näringsverksamhet och priser
Marcus Lundgren

Möte i användarrådet för ekonomisk statistik 27 september 2023

Närvarande:

Lena Sellgren, Business Sweden, ordförande
Torbjörn Isaksson, Nordea
Jyry Hokkanen, Riksbanken
Eric Spector, Konjunkturinstitutet
Pär Hansson, Tillväxtanalys
Henrik Siverbo, Finansdepartementet
Tomas Lööv, Näringslivets regelnämnd
Henrik Larsson, Finansinspektionen
Ann-Sofie Öberg, Ekonomistyrningsverket
Ida Björk, RUT
Pernilla Johansson, Swedbank

Från SCB:

Per Andreasson, ESA/NUP/LEDN
Mattias Björling, ESA/BFN/LEDN
Marcus Lundgren, sekreterare, ESA/NUP/NS
Sebastian Rask, ESA/NUP/NS
Daniel Lennartsson, ESA/BFN/OE
Jens Olin, ML/S/IR
Can Tongur, ESA/MS/MET
Maria Adolfsson, ESA/NUP/UH

Frånvarande:

Johan Löf, Handelsbanken

1 **Mötet öppnas**

Mötet öppnades.

2 **Godkännande av dagordning**

Dagordningen godkändes.

3 **Mötesanteckningar från föregående möte**

Inga synpunkter på föregående mötesanteckningar.

4 Information från SCB och rådets medlemmar

Torbjörn Isaksson (Nordea) berättade att de har släppt en ny konjunkturrapport i september och en ny regional konjunkturrapport kom igår. Som vanligt är det mycket arbete kring konjunktur och inflation.

Jyry Hokkanen (Riksbanken) nämnde att växelkurserna har varit en stor fråga. Det blir fler penningpolitiska möten nästa år, vilket kräver mer förberedande arbete. Arbete pågår med företagsundersökningen. Det är en intervjuundersökning så man kan ställa följdfrågor och få svar på varför något ökar eller minskar.

Eric Spector (Konjunkturinstitutet) berättade om utfallet i den nya prognosen som släpptes idag. BNP-prognosen är ganska lik augustiprognosen. Arbetsmarknaden kommer att gå lite sämre. Man tror på en till räntehöjning från Riksbanken i år. Det är ungefär samma inflationsprognos som i juni.

Det pågår ett uppdrag specifikt kring dagligvaruhandeln som ska publiceras i slutet av året. Ett större projekt pågår också där man tittar på drivmedelspriser.

Pär Hansson (Tillväxtanalys) nämnde att en studie om regional lokalisering av näringslivets FoU är släppt. Tillväxtanalys har fått extra medel i budgeten för att effektutvärdera näringspolitiska stöd. En tidsbegränsad höjning har nu gjorts permanent och det har även tillkommit ytterligare en höjning. Utvärderingar av näringspolitiska stöd kommer fortsättningsvis att pågå löpande.

Henrik Siverbo (Finansdepartementet) nämnde att det har varit mycket arbete med budgetpropositionen fram tills den presenterades. Nu är det en lite lugnare period med olika projekt.

Tomas Lööv (Näringslivets regelnämnd) informerade om att de har svarat på remissen som kommer att diskuteras senare under mötet under punkt 6.

Henrik Larsson (Finansinspektionen) har påbörjat en rapport om hur konsumenternas ställning på bostadsmarknaden kan stärkas. Hur kan amorteringskraven användas för att stimulera nyproduktionen? I övrigt pågår det arbete med nästa stabilitetsrapport.

Ann-Sofie Öberg (Ekonomistyrningsverket) nämnde att det är fokus på budgetpropositionen och att titta på de olika förslagen. Enligt ett nytt förslag ska ESV slås ihop med Statskontoret.

Ida Björk (RUT) berättade att det är mycket arbete kring budgeten. Generellt är det mycket fokus på frågor om miljö, klimat, energi och växelkurs.

Pernilla Johansson (Swedbank) informerade om att de har släppt en regional konjunkturrapport. Man har haft stor nytta av den nya BAS-statistiken från SCB när man tittar på regional utveckling. De fortsätter med veckovis kortstatistik och har nu också släppt statistik som inkluderar Swish. Den nedgång i kortstatistiken som kunde ses under pandemin var inte så stor om man inkluderar Swish. Man tittar nu också på växelkurser.

Lena Sellgren (Business Sweden) berättade att de har många publiceringar. Exportchefsindex för tredje kvartalet som publicerades i augusti visade åter på en nedåtgående trend. Det var ett kraftigt ras för vissa regioner. Speciellt för Asien som föll till en rekordlåg nivå.

Igår släpptes nya globala ekonomiska utsikter. Det är konjunkturfrågor med globalt fokus.

I en rapport som görs årligen om utländska direktinvesteringar tittar man på både in- och utflöden. Detta via en enkät som går till utländska företag som etablerat sig de senaste åren.

Det ska göras en intervjuundersökning om de svenska medborgarnas syn på svenska kronan.

Mattias Björling & Per Andreasson (SCB) berättade att SCB har en ny biträdande GD, Magnus Sjöström, som tidigare var avdelningschef på avdelningen för social statistik och analys (SSA). Cecilia Stenbjörn har klivit in som tillfällig avdelningschef på SSA. En annons för tjänsten finns ute.

SCB:s äskanden i budgetunderlaget ledde inte till extra finansiering i den nya budgeten. Det blir istället en allmän neddragning med en procent, vilket motsvara cirka sex miljoner kronor. Det är fortsatt fokus på effektiviseringar.

Statistikdagen anordnas den 20 oktober i biblioteket på Medborgarplatsen. Sista anmälningsdag är den 5 oktober.

SCB har flyttat in i ett nytt kontor i Örebro.

Ett nytt projekt för omläggning till den nya versionen av SNI pågår. Implementeringen kommer att ske 2026–2029. Mer information kommer på ett på kommande användarrådsmöte.

Arbete pågår med uppdatering av FN:s manual (SNA) för nationalräkenskaperna. Nästa steg är att EU tar fram en ny version av manualen. Implementering sker 2029. Mer information kommer på ett kommande användarrådsmöte. Den största förändringen berör miljön och hur den ska påverka BNP.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Hur påverkar det minskade anslaget personalen?

SCB: Vi hade personalneddragningar förra året. Vi ser inte liknande behov nu.

Vad äskade SCB pengar för?

SCB: Den största delen var medel för att finansiera SCB:s företagsregister som ska bli fritt tillgängligt som öppna data. Utveckling av en ny indataplattdform är den andra stora saken det äskades medel för.

Finns det någon ny information om BAS?

SCB: Vi kan eventuellt ta upp någon ny information på ett kommande användarrådsmöte.

5 Resultat Ekonomisk statistik på kvartal (ESK) samt användning i BNP

För information (Sebastian Rask & Daniel Lennartsson)

Användarrådet har tidigare informerats om utvecklingen av den nya undersökningen Ekonomisk statistik på kvartal (ESK). Statistiken betraktas fortfarande som statistik under uppbyggnad men nu har SCB börjat publicera data. ESK är en samlingsundersökning och består av de tre delarna Resultaträkning, Investeringar och Lager. Det är Resultaträkningen som är den nya statistiken och den kompletterar befintlig konjunkturstatistik med lönsamhetsmått. De nya uppgifterna bidrar också med bättre underlag till kvartalsberäkningarna av BNP.

Resultaträkningen är en totalundersökning där blankettundersökta företag står för 40 procent av det totala beloppet och för resterande 60 procent hämtas data från moms och LAPS (Lönesummor, arbetsgivaravgifter och preliminär A-skatt). Det återstående arbetet med den nya undersökningen handlar om att ta fram en förbättrad imputeringsmetod och en förbättrad deflatering.

Den första publiceringen av data över rörelseresultat efter resultatpost visade att både rörelseintäkter och rörelsekostnader ökade relativt mycket Q1 2023 vilket gav en årsförändring på 1,8 procent för rörelseresultatet. Q2 2023 hade inte lika stora ökningar varken för rörelseintäkter eller kostnader, men kostnaderna ökade ändå mer än intäkterna, vilket ledde till att rörelseresultatet minskade med 15,7 procent. Denna minskning är dock från en hög nivå föregående år.

NR har ersatt den tidigare momsjusteringen av inputkoefficienten med ESK-data. Det som används är skillnaden mellan produktion och förädlingsvärde i fasta priser för näringslivet ifrån ESK. Med den tidigare momsjusteringen gjordes endast en rak fördelning av differensen efter storlek på branscherna. Nu görs justeringen efter en indelning i grövre branschgrupper (A10). ESK används även för att justera förädlingsvärden i löpande priser. Även detta sker på A10-nivån. Just nu har vi haft stor skillnad mellan produktions- och användningssidan. Detta analyseras i ett separat arbete.

Förhoppningen är att ESK ska användas fullt ut i samband med kommande allmän översyn av NR.

SCB har två frågor till användarrådet:

1. På vilken redovisningsnivå kommer ni använda lönsamhetsstatistiken?
 - Totala näringslivet
 - Avdelningsnivåer (tillverkningsindustri, bygg, handel etc.)
 - Branschgrupper (ståltillverkning, fordonstillverkning, partihandel etc.)
2. Ser ni det som användbart att få en skattning av förädlingsvärden en vecka innan BNP?
 - Notera att förädlingsvärden i primärstatistiken och BNP kommer skilja sig marginellt åt då vissa justeringar görs i BNP

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Totala näringslivet och avdelningsnivå är intressant för regelbunden användning. Branschgrupper kan användas i vissa fördjupningar.

I mån av tid kan det vara intressant att titta på en finare branschindelning. Det skulle då vara intressant med en aktuell kvartalssiffra och inte bara en äldre årssiffra.

Hur ser SCB på kvaliteten på branschgruppsnivå?

SCB: En utvärdering är ännu inte möjlig eftersom årsstatistiken för 2022 inte är klar. Men undersökningen är uppbyggd för att kunna tas fram på branschgruppsnivå.

Hur nära kommer förädlingsvärdet i ESK ligga BNP?

SCB: BNP bygger till stor del på data från ESK. Den största skillnaden är att BNP är avstämd mellan produktion och användning.

Vad görs för att förbättra deflateringen?

SCB: I dagsläget används priser på tvåsiffernivån av produktklassificeringen SPIN. Tanken är att den mest detaljerade produktgruppsnivån ska användas. Resultatet kommer dock inte att göra stor skillnad på totalen, men ge bättre branschskattningar.

Vad är det för växelkurser som används från PPI?

SCB: Vi använder samma växelkurser som PPI själva använder. Det pågår ett separat arbete med att titta på detta för PPI.

6 En presentation av förslaget som innebär ett förändrat sätt att producera statistik inom det europeiska statistiksamarbetet (ESS) och viktiga frågor som berör SCB:s verksamhet

För information (Jens Olin)

Det har under många år pågått diskussioner om att uppdatera förordningen om den europeiska statistiken (223/2009) och detta har nu realiserats i ett förslag till lagtext. Förslaget har gått till rådet och parlamentet för synpunkter. Förslaget har försenats så nu finns det ganska lite tid för att förhandla fram en kompromiss, för ett förslag som är omfattande.

Den ursprungliga förordningen var den första statistikförordningen som fastställde att det ska vara ett partnerskap mellan länderna. ESSC, där alla generaldirektörer sitter, är navet i partnerskapet. Partnerskapets byggstenar delas in i sex kapitel:

- I. Allmänna bestämmelser
- II. Statistikens styrning
- III. Framställning av europeisk statistik
- IV. Spridning av europeisk statistik
- V. Statistisk konfidentialitet
- VI. Slutbestämmelser

En central del i förändringen kring framställning av europeisk statistik handlar om tillgången till nya datakällor. Tre grundläggande förutsättningar driver arbetet: Den gröna given, digitalisering och krisberedskap.

Följande problem med statistiken har identifierats:

- Ej tillräckligt aktuell
- Ej tillräckligt frekvent
- Ej tillräckligt detaljerad
- Ej kostnadseffektiv
- Återvinner inte hållbart nya datakällor
- Ej tillräckligt lyhörd i kristider

Följande områden anses viktiga att förändra:

- Definiera centrala koncept
- Tillgång till data (PHD and admin)
- Ny teknik (PET)
- Uppgiftsdelning
- Nya roller för ESS-partners
- Ökad agilitet/flexibilitet

Förslaget innebär att Eurostat får en mer framträdande roll i statistikproduktionen. T.ex. genom att de själva samlar in viss data och sedan sprider den till medlemsländerna.

Definitioner är en av de större förändringarna. PHD är privately held data, t.ex. kreditkortsdata och mobildata. Man definierar dock inte vad PHD är i lagtexten. Man definierar istället vad en uppgiftsinnehavare är.

”Begäran” är en ny typ av datainsamling. SCB vill att det ska framgå vilken typ av uppgifter som det i paragraferna avses ska kunna begäras in från privata uppgiftsinnehavare. Beroende på vad som samlas in från Eurostat kan det få olika konsekvenser för den nationella statistikproduktionen. Kan data vi samlar in idag istället samlas in från Eurostat? I så fall blir vi i högre grad beroende av Eurostat. SCB vill inte administrera begäran åt Eurostat.

Vad gäller statistikens reaktion på kriser så behöver vi bli mer agila. Erfarenheter från pandemin visar dock att länderna var bra på att snabbt reagera på nya behov. SCB ser inte något behov av en ny artikel om detta utan tycker att den befintliga artikeln kan förstärkas.

Man vill förstärka åtkomsten till administrativa register. Detta önskas av vissa länder. Sverige ser inte problem med åtkomsten idag.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Finns det någon påverkan på arbetet med nya SNA?

SCB: Nej detta säger inget om detaljförändringar i statistikproduktionen. Men

vissa förslag är ändå svåra att förutse vad det kan få för konsekvenser på statistikproduktionen.

Hur ser man på frågan om uppgiftsdelning? Delning med centralbankerna nämns inte specifikt.

SCB: Förslaget är nu snävt. Det säger att data ska användas för statistikändamål och för utveckling av statistiken. För användning av tredje part måste överenskommelser göras. SCB anser att data som används till statistikproduktion också ska kunna användas till forskning.

7 Ny design Utrikeshandel med varor

För diskussion (Can Tongur & Maria Adolfsson)

Undersökningen Utrikeshandel med varor (UHV) består av två delar. Extrastat mäter handel med länder utanför EU och sammanställs av Tullverket. Intrastat som mäter handel med andra EU-länder sammanställs av SCB. UHV publiceras månatligen och innehåller detaljerade uppgifter om värde, vikt och kvantitet per vara och motpartsland.

Intrastat har en cut-off och undersöker alla företag över vissa tröskelvärden för införsel respektive utförsel. Tröskelvärden appliceras på uppgifter från momsdeklarationer. Statistiken publiceras i SSD och COMEXT (Eurostats statistikdatabas).

En europeisk målsättning sedan många år är mikrodatabautbyte (MDE) och detta realiserades 2022. Det är ett utbyte mellan ömsesidigt handlande länder via en hubb, inte via Eurostat. I utbytet bidrar alla länder med uppgifter om sin utförsel, vilket motsvarar andra länders införsel.

Man kan se tre olika användningsområden:

- I. Single flow: ingen egen insamling, MDE används i helhet
- II. Mixed data collection: viss egen insamling, MDE givet värdet från momsdeklarationer under tröskeln
- III. Mixed data collection: viss egen insamling och MDE under tröskeln

Uppgifter om utförsel från svenska handelsföretag på mikronivå förs över till Eurostats hubb. Överföring till hubben görs löpande, men inget land har fullt ut börjat använda uppgifterna. Sverige får uppgift om vilka svenska företag som är motparter i de andra ländernas utförsel, men inte vilka utländska företag som har exporterat till Sverige.

Asymmetrier uppstår när ett lands rapporterade utförsel inte har samma nivå som motpartens rapporterade införsel.

Om vi använder data från ett annat land måste vi följa det landets krav på sekretess. Många länder har mer sekretess än Sverige. Statistiken använder sig av passiv sekretess, vilket innebär att företag måste meddela SCB om de vill att sekretess ska gälla vid risk för röjande av deras uppgifter. Många länder anser att sekretessfrågan är det största problemet med att använda uppgifterna från

MDE. Varje land äger sin utförseldata och vid mikrodatautlämnande till forskare krävs godkännande från varje land.

En fördel med MDE är att vi nu kan få mer information om den handel som ligger under tröskelvärdet för införsel, då informationen kan ligga över ett annat lands tröskel för utförsel. Tröskelvärden påverkar länder med olika storlek olika mycket. Det kommer t.ex. att vara större bolag under tröskeln i Tyskland än i Malta.

Sverige kan inte ställa frågor direkt till företagen om misstänkta värden i det mottagna datamaterialet utan måste skicka frågan till landet som bidragit med uppgiften.

En källa till diskrepanser är valuta, då alla värden är i nominella belopp. Ett annat praktiskt problem är hanteringen av revideringar. Alla länder klarar idag inte att leverera data till hubben innan deadline.

Diskussion och synpunkter från ledamöter i användarrådet:

Hur stora är diskrepanserna?

SCB: Vi har tittat på detta men har inte kommit så långt att vi kan uttala oss om belopp. Det skiljer sig åt mellan olika månader om differenserna är positiva eller negativa.

Ett övergripande bekymmer är frågan om kvaliteten på de andra ländernas uppgifter.

Ett önskemål är att få mer information till användarrådet när det finns mer information från asymmetristudierna.

Vi vill ha tillförlitlig data och bra och långa tidsserier.

Det skulle vara intressant att se mer om vad som tidigare har dolts under tröskeln.

8 Övriga frågor

Ett önskemål om att underlag skickas ut i mer god tid inför möten.

Ett önskemål om att få mer information om nya SNA och SNI.

Ett önskemål om att få mer information om vad som är på gång med tjänstehandelsstatistiken.

9 Summering

Flera ledamöter uttryckte intresse för att få data från ESK även på branschgrupper.

Det är angeläget att få återkoppling om hur det går med förändringarna av förordningen om den europeiska statistiken.

Det skulle vara intressant att få mer information om hur det går med förändringarna av utrikeshandelsstatistiken.